

EVENTIMENT

Festivalul Național de Teatru

EDIȚIA A 17-A
3-15 noiembrie 2007

Director artistic și selecționar unic:
Marina CONSTANTINESCU

Adrian MIHALACHE

Goethe, Purcărete și noi

În contextul Festivalului Național de Teatru, Silviu Purcărete a strălucit într-o companie selectă, formată din personalități ca Thomas Ostermeier sau Jan Lauwers. **Faust**-ul său a fost gândit pentru un spațiu cu totul special – halele fostei uzine Simerom – care a pus în valoare abilitatea sa de a manevra mase de actori, utilizând estrade, macarale, vincluri, poduri rulante și benzi transportoare. Constantin Noica spunea, în *Despărțirea de Goethe*, că piesa cere atâtea mijloace, încât ar fi fost potrivită ca scenariu pentru un film hollywoodian. Purcărete a demonstrat că ruinele societății industriale pot fi recuperate ca decor perfect. Nu a căutat să impună o imagine, a preferat să stârnească imaginația. A fost ajutat din plin de scenografia mobilă a lui Helmut Stürmer, făcută din fresce apocaliptice, din planuri semitransparente, din ziduri care se năruie, la toate acestea adăugându-se o splendidă cortină barocă, pentru a ne reaminti că totul e, în fond, numai teatru.

Regizorul a făcut un decupaj clar din textul piesei, pe care l-a montat cu un excelent simț dramatic al ritmului biologic. Primul act pune detaliat în scenă tranzacția prin care Faust își vinde sufletul, apoi arată cum acesta o primește, ca recompensă, pe Margareta, una multiplă, de fapt un „câmp de margarete”, alcătuit din fetițe abia nubile. Al doilea act, pe post de intermezzo, ne pune în mișcare, făcându-ne să trecem dincolo de fundalul scenei, pentru a participa, intruși uimiți și fermecați, la Noaptea Valpurgiei. Aici, mecanismele scenei funcționează fără gripaje, iar mesajul este exprimat fără ambiguitate. Al treilea act, în sfârșit, ne cheamă să ne reaşezăm liniștiți, la locurile noastre, pentru a asista la trista agonie a eroului și la surprinzătoarea lui salvare. Surprinzătoare, pentru că Margareta nu mai intervine în favoarea lui Faust, eternul feminin și-a spus cuvântul prin maternitatea eludată și eşuată și nu mai apare, ca la Goethe, ca soluție redemptorie finală. Sigur, totul e bine când se sfârșește cu bine, dar de ce sfârșește așa? Mefisto a jucat cinstit, de ce e totuși frustrat de victorie? Rămânem îndoiiți, pe gânduri. Faptul că Mefisto e jucat de o femeie complică oarecum deznodământul. Goethe arată cum îngerii sexy și sumari îmbrăcați îi stârnesc lui Mefisto poftă perversă, împiedicându-l să-și recupereze prada, pe Faust. Or, o actriță confruntată cu fetițe angelice nu poate sugera așa ceva. Altfel, interpretarea Ofeliei Popii este absolut remarcabilă. Ea nu joacă în travesti, nici nu mizează pe feminitate, ci interpretează, cu nenumărate contorsiuni corporale și vocale, o ființă care-și transcende sexul,

Foto: Scott Eastman

În prim-plan: Ilie GHEORGHE

de fapt, o figură a logicii lipsite de suflet. Cablată cu microfoane, care-i modulează în fel și chip vocea, ea pare un cyborg angajat într-o aventură virtuală. Față de îndrăzneala acestei ipostaze, Faustul lui Ilie Gheorghe pare banal, venit din altă piesă. Actorul pare că ține mult să recite cu acuratețe fragmentele poetice „nemuritoare”, decât să participe la o aventură cu adevărat inovatoare. De altfel, regizorul însuși face din el un personaj cam plat. Dezabuzarea de la început, decepția produsă de cunoașterea teoretică se explică, pe scenă, doar prin imposibilitatea de a vindeca o bolnavă, de a salva o viață, ceea ce este cam reduționist. E bine că toate etapele tranzacției cu Diavolul au fost minuțios prezentate, câinele negru inclusiv, dar rămânem cu senzația că Faust a primit prea puțin în schimbul sufletului său nemuritor: o distracție cu fetițe și o orgie cu vrăjitoare. Pentru spectatorul secolului al XXI-lea, mai interesante sunt alte experiențe pe care Diavolul i le-a înlesnit: explozia bogăției iluzorii de la curtea împăratului, fapt care anunță, surprinzător, eflorescența economiei virtuale, satisfacția de a cunoaște secretele științei – sinteza, în eprubetă, a lui Homunculus –, aducerea Elenei, în ipostază virtuală, din sfera imaginației culturale în zona tangibilului „aici și acum”, iată situații mai semnificative pentru periplul faustic decât cochetăriile cu vrăjitoare. De aceea, actul final, în care eroul își trăiește împlinirea într-un demers politic, prin construcția iluzorie a unei societăți perfecte, își pierde din impact, deoarece pare că vine prea devreme. Până să se ajungă aici, mai trebuia trecut prin alte satisfacții decât simpla destrăbălare. Teatral, partea a treia este impecabil realizată, cu o gradăție perfect controlată, culminând cu apariția personajelor fatale: Grija, Nevoia, Lipsa, Datoria și, la sfârșit, lemurii.

Neglijarea mizei tehnologice a actualității se vede și din prestația lui Andu Dumitrescu, artisanul „noilor medii”. Ce se vede pe ecranele monitoarelor sunt simple strâmbături repetate până la sațietate, iar proiecția imaginii Sibiului, ca loc

Ofelia POPII și Ilie GHEORGHE

Foto: Scott Eastman

posibil al desfășurării acțiunii, este o soluție naivă: într-un oraș de negustori și de meșteșugari, fără vreo universitate, nu-și găsesc locul nici Faust, nici Diavolul. Este adevărat că personajele mute, îmbrăcate în stilul secolului al XVIII-lea, trimit vag la baronul von Brukenenthal, dar ar fi greșit să vedem în rafinatul colecționar și francmason un Mefisto de mare clasă.

Teatrul Național „Radu Stanca“, Sibiu – Faust de J.W. Goethe. Dramatizarea și regia: Silviu Purcărete. Decoruri și light design: Helmut Stürmer. Costumele: Lia Manțoc. Muzica originală: Vasile Șirli. Orchestrația: Doru Apreotesei. Filmări și montaj video: Andu Dumitrescu.

Cu: Ilie Gheorghe (*Faust*); Ofelia Popii (*Mefisto*); Tania Anastasof, Medeea Dobrotă, Doris Faff, Astrid Hermann, Irina Mihai, Aneea Oprin, Ana Maria Telebuș (*Margareta*)

și Johanna Adam, Maria Anușcă, Eموke Boldizsar, Lerida Buchholtzer, Irina Deak, Diana Fufezan, Raluca Iani, Laura Ilea, Diana Văcaru Lazăr, Dana Maria Lăzărescu, Rodica Mărgărit, Gabriela Neagu, Renate Muller Nica, Veronica Popescu, Eleonora Poșircă, Mariana Presecan, Cristina Ragos, Cristina Stoleriu, Dana Taloș, Codruța VasIU, Emanuela Vețean, Mihai Coman, Florin Coșuleț, Dan Glasu, Tomohiko Kogi, Adrian Maticoc, Adrian Neacșu, Cătălin Neghină, Eduard Pătrașcu, Cătălin Pătru, Doru Presecan, Viorel Rață, Vlad Robaș, Bogdan Sărătean, Ciprian Scurtea, Cristian Stanca, Pali Vecsei, Liviu Vlad, Steve Walter și studenții Universității „Lucian Blaga“ Sibiu, Secția Actorie.

Imperium Band: Dorin Pitariu (chitară), Călin Filip (bass), Lucian Fabro (percuție), Ciprian Oancea (claviaturi).